

Pravidla pro klienty se zrakovým postižením CPSSP UP pro citování knih v rámci závěrečných prací

Centrum podpory studentů se specifickými potřebami

Mgr. Hana Karunová, Ph.D.

Bc. Martin Herzinger

Mgr. Lenka Hýblová

Centrum podpory studentů
se specifickými potřebami

Klient – uživatel zraku

- V případě klientů se zrakovým postižením v rovině slabozrakosti až zbytků zraku, kteří využívají zrak s pomůckami a zvětšením textu, lze uvádět citace v běžné podobě odpovídající tištěnému originálu.
- Hovoříme o případě, kdy si student originál zvětšuje pod lupou a je schopen dohledat si stranu citačního zdroje.
- Pokud však klient využívá digitalizovaný dokument zpracovaný CPSSP UP nebo jinou specializovanou knihovnou pro uživatele se specifickými nároky, vztahuje se na způsob citování níže uvedené pravidlo (klient – uživatel hmatu, hlasu).

Klient – uživatel hmatu, hlasu

- V případě, že student s nevidomostí či zbytky zraku využívá v bakalářské, diplomové práci či seminárních pracích digitalizované knihy ze specializovaných knihoven pro uživatele s postižením, cituje tento zdroj s ohledem na znění originálu knihy (autor, název).
- Přitom by mělo znění citace obsahovat také informaci, kdo text zpracoval (specializovaná knihovna či centrum pro uživatele se specifickými nároky) a rok zpracování.
- Rok zpracování knihy je uveden v hranaté závorce, odpovídá roku zpracování knihy specializovaným pracovištěm (zde CPSSP UP). Nejedná se tedy o rok vydání originálu tištěné knihy, ten je uveden až na konci citace.

Příklad citace digitalizovaného dokumentu:

- PRŮCHA, J., VETEŠKA, J. *Andragogický slovník*. [online]. Olomouc: Univerzita Palackého, Centrum podpory studentů se specifickými potřebami, [2019]. [cit. 8. února 2019]. Autorizovaným přístupem dostupné na: https://library.upol.cz/arl-upol/cs/detail-upol_us_cat.19-0293058-Andragogicky-slovník/?disprec=5&iset=1. (Podle vydání: Praha: Grada, 2014).

Vysvětlení k příkladu citace

- **Citace obsahuje následující informace v tomto pořadí:**
- **PŘÍJMENÍ, JMÉNO AUTORA** (velkým tiskacím písmem). *Název knihy kurzívou*. [online]. Místo/město zpracování digitalizovaného dokumentu: zpracovatel digitalizované knihy, [rok zpracování knihy]. [cit. den. měsíc rok].
Autorizovaným přístupem dostupné na: webový odkaz v rámci specializované knihovny. (Podle vydání: místo/město vydavatele: vydavatel, rok vydání tištěného originálu).

Nepřímá citace – citování u digitalizovaných knih ze specializovaných knihoven pro uživatele se zrakovým postižením

- Digitalizovaná kniha pro uživatele se zrakovým postižením má obvykle uvedeno v průvodce dokumentem, že strany textu nesedí s předlohou, tedy originálem knihy.
- V případě, že uvádí student nepřímou citaci v textu, neuvádí stranu.

Přímá citace – citování u digitalizovaných knih ze specializovaných knihoven pro uživatele se zrakovým postižením

- Pokud cituje v textu student přímo, měl by uvést stranu, která odpovídá originálnímu textu a to v součinnosti s vidícím předčitatelem.
- Druhou možností je uvést stranu digitalizované podoby knihy. Pokud se rozhodne student pro tuto cestu, pak doporučujeme skutečnost uvést jako dodatek či poznámku pod čarou v závěrečném výčtu literatury.
- Více viz příklad dodatku shrnutý níže.

Zákonné ošetření citací knih ze specializovaných knihoven

- Dále doporučujeme studentovi v závěrečné práci uvést zdůvodnění, proč cituje knihy ze specializovaných knihoven a nikoliv originál textu.
- Např. v závěrečném výčtu citované literatury.
- Viz dále.

Shrnutí doporučeného dodatku k závěrečným referencím (Použité literatuře na konci textu) v souladu s použitými digitalizovanými knihami

- V textu bakalářské/diplomové/seminární práce uvádím citace zdrojů v podobě knih převedených do přístupné podoby pro potřeby osob se zrakovým postižením, jelikož jsem sám/sama jedincem se zrakovým postižením. Pro doplnění: Specializované knihovny při převádění knih vycházejí z platné legislativy, z práva člověka s postižením na edukaci a přístupu k informacím (Listina základních práv a svobod; Listina práv EU; Zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, ve znění pozdějších předpisů; Zákona č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých, ve znění pozdějších předpisů). Je potřeba upozornit, že dle zákona č. 35/1965, Sb., ve znění pozdějších předpisů, dle §15 (2, písm. k) autorovo svolení k užití díla nepotřebuje a odměnu není povinen poskytnout, kdo rozmnoží vydané dílo zvláštní technikou pro potřeby nevidomých.
- Strany přímých citací odpovídají knihám převedeným do přístupné podoby pro potřeby osob se zrakovým postižením (dokument pro nevidomé uživatele či zvětšený text pro slabozraké uživatele). Specializované knihovny pro uživatele se specifickými nároky lze dohledat na odkazu zde – <https://www.teiresias.muni.cz/dalet/>. Uvedení čísla strany přímé citace je v případě čtenáře se zrakovým postižením přesto dle Teiresias MU spíše bezpředmětné, i když dle ISO 690 je doporučeno, více na s. 8 metodiky k digitalizaci textů:
https://www.teiresias.muni.cz/download/Metodika_VII.pdf

Kontakty:

- Kontaktní pracovníci digitalizace:

Bc. Martin Herzinger – martin.herzinger@post.cz

Mgr. Lenka Hýblová – lenka.hyblova@seznam.cz

- Koordinátor služeb pro studenty se zrakovým postižením:

Mgr. Hana Karunová, Ph.D. – hana.majerova@upol.cz

Užitečné odkazy:

- Knihovna pro uživatele se specifickými nároky CPSSP UPOL
<https://cps.upol.cz/informace-pro-studenty-se-specifickymi-potrebami/knihovna-pro-uzivatele-se-specifickymi-naroky/>
- vyhledávání v knihovně UP – literatura pro uživatele se specifickými nároky
<https://library.upol.cz/...>
- Teiresiás: Jak citovat naše informační zdroje
<https://www.teiresias.muni.cz/knihovna-a-vydavatelstvi/knihovni-fond/jak-citovat-nase-informacni-zdroje>
- Daleth – knihovní brána pro zrakově postižené
<https://www.teiresias.muni.cz/dalet/>

Přejeme Vám úspěšné zpracování Vašich závěrečných prací!
V případě potřeby rádi poradíme s citováním zdrojů.

Váš tým digitalizace CPSSP UP.

Centrum podpory studentů
se specifickými potřebami